

ELFELAGIÐ SEV
LANDAVEGUR 92
POSTBOX 319
110 TÓRSHAVN
Føroyar

Argir hin 19. august 2019
Málsnr.: 18/00508-17
Tykkara málsnr.:
Málsviðgeri: Ingvarð Fjallstein

Viðvíkjandi: Góðkenning av umhvørvisárinsmeting fyri veiting av vatni til Vatnsnesar

Umhvørvisstovan góðkennir hervið, sambært § 16, stk. 1 í elveitingarlógini¹, umhvørvisárinsmeting fyri at gera uppsamlingarveitir til Vatnsnesar í Hovs og Porkeris kommunu.

1. Endamál

Endamálið við umhvørvisárinsmetingini er at tryggja, at ávirkanin av verkætlanini á náttúru, umhvørvi og onnur viðurskipti er væl lýst, so at sleppast skal undan óvæntaðum avleiðingum av verkætlanini.

2. Umsókn og málsviðgerð

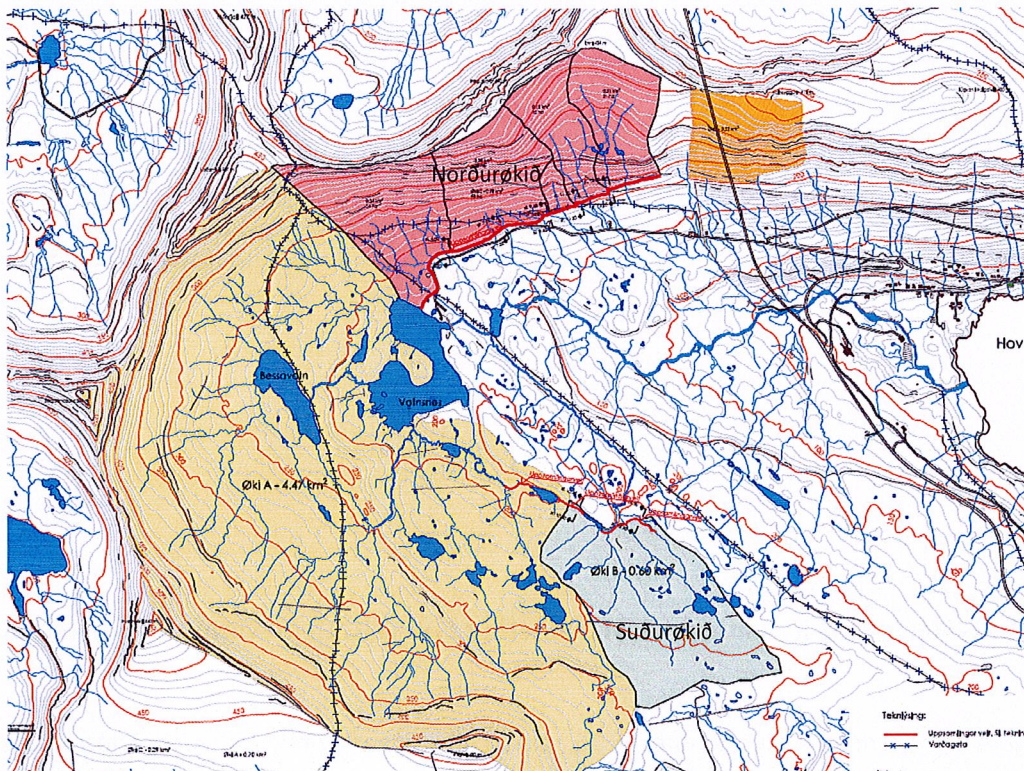
SEV sendi hin 20. mars 2019 Umhvørvisstovuni umhvørvisárinsmeting til verkætlan at veita meira vatn til Vatnsnesar.

2.1 Verkætlanarlýsingin

Vatnsnes í Hovi hevur verið brúkt sum vatngoymsla til elverkið í Botni síðani miðskeiðis í sektiárunum. Verkætlanin snýr seg um at veita meira vatn til Vatnsnesar við at økja tilrenningarøkið norðan fyri Vatnsnes (Norðurøkið) við 0,98 km² og sunnan fyri Vatnsnes (Suðurøkið) við 0,6 km² (sí mynd niðanfryi)

Niðan fyri Norðurøkið verður ein umleið 1.400 metur long veit gjørd oman fyri vegin til Vatnsnesar frá vatninum og eystur til Gilið í Enni. Veitin, sum hevur nakað av halli, byrjar frá umleið 180 m hædd og endar í umleið 250 m hædd. Veitin er einar 4 metur breið og meira enn ein metur djúp. Í fýra støðum er ætlanin at leggja rør, sum eru umleið 100 mm í tvørmát, niður í veitina og út gjøgnum bakið á veitini, so vatn altíð rennur úr henni og oman í løkarnar niðanfryi. Har varðagøtan gongur fer at bera til at ganga um veitina.

¹ Løgtingslóg nr. 59 frá 7. juni 2007 um framleiðslu, flutning og veiting av ravnagni, við seinni broytingum.

Mynd 1. Lendi við Vatnsnes. Gula økið er veitt. Reyða økið er Norðurøkið og grøna økið er Suðurøki.

Niðan fyri Suðurøkið verður ovasti partur av tilrenningarøkinum til Illá veittur yvir í Vatnsnes. Hetta verður gjørt við eini umleið 500 m langari veit frá Áarkurvi og eystur- og suðureftir. Veitin verður umleið 70 cm djúp. Frá Áarkurvi verður vatnið veit oman til Vatnið oman Stórrygg og haðani til Ánna oman Stórrygg við at grava ígjøgnum mýrilendið á strekkinum. Veitin verður upp til tveir metur djúp og upp til fimm metur breið. Útgerð og olja verður flutt frá vegnum til Vatnsnesar og niðan til Áarkurvs við maskinu á breiðum beltum eina til tvær ferðir um vikuna. Betong verður flogið inn við tyrlu.

Upprunaliga tilrenningarøkið til Hovsá er 11,430 km². Í dag eru 4,470 km² veittir til Vatnsnesar. Tá ætlaða útbýggingin er framd, eru 6,050 km² veittir. Tilrenningarøkið minkar sostatt úr 61% niður í 47%. Roknað verður við, at verkið í Botni fer at framleiða 1,3 GWh meira um árið við hesi útbýggingini.

2.2 Umhvørvisárinmetingin

Ein búlendislýsing ella støðulýsing er gjørd av hvørjum økinum, sum lýsir lendið umframt plantu-, skordýra- og fuglalívið².

Økini eru skiftandi men í stóran mun vátlendir, serliga millum Vatnsnes og Áarkurv. Plantu- og djóralívið er merkt av tí.

Mett verður, at økini niðan fyri veitirnar verða turrari í framtíðini. Mett verður eisini, at økini beint oman fyri veitirnar móguliga verða turrari, orsakað av, at vatnið verður veitt burtur í eini veit.

² Lívfrøðiliga margfeldið í og beint eystan øki B í sambandi við orkuútbýggingar í Suðuroy, jan 2019, William Simonsen o. o. (svarar til Suðurøkið)

Lívfrøðiliga margfeldið í avveitingarøki C við Vatnsnesvatn, Suðuroy, okrobur 2018, William Simonsen o.o. (svarar til Norðurøkið)

Harumframt hefur Umhvørvisstovan sett SEV nakar ískoyttisspurningar, sum SEV hefur svarað nøktandi.

2.4 Friðingarmyndugleikarnir

Ætlanin at veita meira vatn til Vatnsnesar varð við ávísimum treytum góðkend av Náttúrufriðingarnevndini fyri Suðuroyar sýslu hin 30. Januar 2019, og staðfest av Yvirfriðingarnevndini hin 19. juni 2019.

3. Avgerð

Umhvørvisstovan góðkennir umhvørvisárinsmetingina hjá SEV frá mars 2019.

Treytin fyri hesari góðkenning er, at verkætlanin verður framd, sum greitt er frá í umhvørvisárinsmetingini og eftirfylgjandi skjølum, herundir:

- At serligur dentur verður lagdur á vandaligt arbeiðslag og serstakliga vandaligan flutning av tilfari og olju frá Vatnsnesi til Áarkurvs.
- At arbeiðini ikki verða gjørd í einum tíðarskeiði, tá viðbrekin ella hótt fuglasløg reiðrast.
- At uppgrivið ella upprivið lendi verður lagt vandaliga aftur og sátt við grasfræ, sum gevur lágvaksið gras, sum víkir fyri villvøkstrinum á staðnum sum frá líður.
- At økini verða ruddað væl, og alt óviðkomandi tilfar og burturkast beint burtur á rættan hátt í seinasta lagi ein mánað eftir at arbeiðini eru liðugt.
- SEV boðar Umhvørvisstovuni frá, tá arbeiðini byrja, og tá tey eru liðug.

Henda góðkenning tekur ikki støðu til, um neyðugt er við øðrum góðkenningum sambært aðrari lóggávu.

4. Eftirlit

Umhvørvisstovan hefur eftirlit við, at treytir í hesi góðkenning verða hildnar.

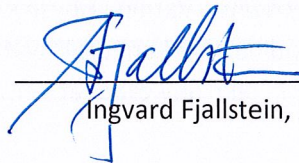
5. Kæra

Henda avgerð kann kærast til landsstýrismannin við innlendismálum. Møgulig kæra skal sendast til Umhvørvisstovuna, sum sendur kærana til landsstýrismannin við neyðugum skjølum.

Kærufreistin er fyra vikur frá tí at avgerðin er almannakunngjørd. Kærur skulu vera Umhvørvisstovuni í hendi í seinasta lagi 18. september 2019.

Suni Petersen, deildarleiðari

Ingvarð Fjallstein, málsviðgeri

Plantur funnar í økjum og niðan fyri økini eru vanligar og ongar eru á føroyska reyðlistanum. Óvist er, hvussu veitingin fer at ávirka vátlendisplanturnar. Helst fara hesar at minka í nøgd, meðan turrlandis-planturnar gerast fleiri.

Svartaklukkurnar vóru vanligar, tó var eitt slag í Suðurøkinum, ið sjáldan verður skrásett í Føroyum. Ongin reyðlistameting av svartaklukkum er í Føroyum. Mett verður, at móguliga verður ein broyting til eitt svartaklukkuríkið, har meira verður av graslendissklukkum og minni av vátlendisklukkum.

Vanligur heiðafuglur varð skrásettur í báðum økjum. Trý sløg eru mett sum viðbrekin, lógv, spógvi og kjógvi, og eitt slag mett sum hótt, skúgvur, eftir føroyska reyðlistanum. Í Norðurøkinum reiðrast fuglur bæði omanfyri og niðan fyri ætlaðu veitina, tó yvirhøvur 150-200 metur niðan fyri ætlaðu veitina. Tað er tí torført at siga, um veitingin fer at ávirka reiðringina niðan fyri økið. Umhvørvisstovan staðfestir, at ein vegur hevur gingið ígjøgnum økið niðan fyri ætlaðu veitina í nógv ár. Væntað verður, at økini omanfyri veitirnar ikki verða ávirkað í sama mun. Væntast kann, at veitingin ávirkar móguleikan hjá teimum at leita sær føði har, ið tað móguliga gerst turrari, t.d. hjá mýrisnípu og mäsafuglum. Í Suðurøkinum reiðraðist eingin fuglur niðan fyri veitirnar.

Mett verður, at órógv frá grevstrararbeiðinum hevur minni ávirkan. Órógv ið kann stygja fuglin burtur, men eftir at arbeiðið er liðugt, kemur fuglurin helst aftur.

Mett verður, at plantu- og djóralívið í Hovsá verður minni ávirkað. Hóast tilrenningarøkið minkar við 23%, metir Umhvørvisstovan, at tilrenningini ikki minkar líka nógv, tí frárenningar verða gjørdar í norðara økinum, sum eisini veita vatn oman í Hovsá, tá turkur er.

Alt í alt verður mett, at lívfrøðiliga margfeldið fer at tillaga seg til turrari lendi niðan fyri avveitingarrennurnar. Væntað verður, at fleiri turrlandisplantur og fleiri graslendisklukkur verða í økinum, niðanfyri veitirnar. Væntað verður ikki, at reiðringin í økjum verður ávirkað.

Útbyggingin verður mett at kunna økja vatnorkuna við í miðal 1,3 GWh um árið. Hetta merkir, at Vágsverkið kann spara umleið 280 tons av tungolju árliga. Umroknað til CO₂ útlát, svarar hetta til eina minking uppá umleið 870 tons árliga. SEV hevur ikki gjørt nakra meting av øktum útláti av CO₂, sum stendst av at nakað av lendi verður turrari. Minkað verður harafturat um onnur dálkandi evni í royktláti, so sum NO_x og SO₂. Økta elorkan er mett at kunna veita streym til eini 250 húskir um ári.

Vísandi til omanfyristandandi verður mett, at yvirskipað er fyrimunur í at økja um vatnorkuna í Suðuroy við avveitingarrennum í Vatnsnesi.

2.3 Hoyring

Umhvørvisáráðsmetingin varð lýst hin 15. mai 2019 við lýsing í blaði, sum verður borið í hvørt hús og á heimasíðuni hjá Umhvørvisstovuni. Freistin at koma við hoyringarsvari var 11. juni 2019.

Umhvørvisstovan fekk eitt hoyringarsvar frá borgara, sum millum annað stúrir fyri vatnnøgdini í Hovsá og vatnnøgdini, sum er tøk til drekkivatn. Vatnið í Hovsá er viðgjørt omanfyri. SEV metir ikki, at útbyggingin hevur týðning fyri nøgdina av tøkum drekkivatni, tí vatntøkkurnar hjá Hovsá kommunu til drekkivatn liggja omanfyri veitirnar, sum SEV ætlar at gera.